

O lepi kraljičini.

Národná príjovedka iz Motnika. Zapisal **Gašpar Križnik**.

Jedenkrat je bila hudobna mati, ki je tako preklinjala, da je svoje tri sinove uklela v volke, da so se potlej potikali po gozdu in ljudem delali nadlego. Imela je tudi jedno hčer, katera je bila pozneje rojena; ta je bila tako lepa, da j^š na svetu ni bilo jednake, imela je tudi solnčno zvezdo v čelu. Ko doraste, zvé, da je imela tudi tri brate, kateri so sedaj v volke ukleti. Gre jih iskat in se trudi, da bi jih rešila. Pride v gozd, sreča jo mož, vpraša jo: »Kaj iščeš tukaj?« Ona pové, da svojih treh bratov, kateri so ukleti v volke, da bi jih rešila, če jih je še rešiti. On ji pové, da jih je še rešiti, če ona sedem let nobene besede ne izpregovori. Pa gresta narazen.

Ona sedaj tava po gozdu, živí se s koreninicami in jagodami. V gozd pride jedenkrat mlad, krepek in zal plemenitaž na lov. Ko jo ugleda, précej se mu obudé goreče želje v srci, »da bi tá-le bila moja poštena zakonska žena«. Gre k nji, razno jo izprašuje, pa je kar molčala. Vzame jo na svoj dom, in pové materi svoji: »Le njo bom vzel za svojo ženo, pa nobene druge«. Mati, ume se, da mu brani na vse pretege: »Kaj boš to lesno vlačugo za ženo jemal, ko še govoriti ne zna, in se ti gorših ne manjka!« Sin je ni ubogal matere; zaročí se ž njo, pa je bil prav zadovoljen v zakonskem stanu, ker je imel ženo goršo kakor drugi plemenitaži. Ob letu mu povije dečka, katerega je bil neizrečeno vesel, ker je bil ravno tako zal, kakor njegova mati, imel je tudi solnčno zvezdo v čelu. Tašča pa jo je neznansko črtila; ni ji dala lepega očesa, ko jo je nje sin tako pristrčno ljubil, sedaj še posebno, ko mu je povila tako zalega dečka.

Ko sta bili jedenkrat sami domá, vzame tašča košek, dobro ga zasmolí, vzame dete in je povije v plenice, v košek zaveže, pa je nese na potok in ga po vodi spustí, kakor egiptovska mati Mozesa. Ko plemenitaž pride dam, tašča mu ročno pové: „Kaj ti je tvoja »lesna žena« naredila?“ Tako jo je zmerom imenovala. »Glej, dečka je nekam spravila, ali ga je požrla, ali kam je prešel. Jaz nič ne vem.“

On je bil žalosten, pa žene zato ni črtil, in si je mislil: »Je že tako božja volja.«

Žena mu čez dve leti zopet povije dečka. Tašča ž njim ravno tako naredí, kakor s prvim. Ko njega jedenkrat ni bilo domá, vzame tašča košek in ga zasmolí, pa dete notri položí in ga nese na potok,

da ga spustí po vodi. Ko plemenitaž pride dam, nalaže se mu ravno tako, kakor prvokrat.

On pa zato svoje žene ni črtil, v božjo voljo se je udal. Ona mu zopet čez dve leti povije dečka, kateri je bil ravno tako zal, kakor prvi in drugi, imeli so vsi trije solnčne zvezde v čelu. Plemenitaž ga je bil neizrečeno vesel.

Zopet gre nekam po svetu, po svojih opravilih.

Tašča in njegova žena sta bili sami domá. Tašča je ravno tako s tretjim dečkom naredila, kakor s prvima dvema.

Ko pride plemenitaž dam, tašča mu ni prej pokoja dala, da je svojo ženo, ki jo je tako prisrčno ljubil, obsodil k smrti na grmadi, zato ki mu je zapravila troje detet.

Obsojenko so pripeljali na mesto, in jo menijo rabeljnovi hlapci položiti na grmado in potlej zažgati. Zdajci pridejo trije mladeniči, kateri pripeljejo tri zale, lepe dečke, imeli so solnčne zvezde v čelu. In jim mladeniči rečejo: »Stojte, da se nekaj zmenimo«. Povedó sestri, naj sedaj povzdigne svoj glas, da se oprostí. »Sedaj smo mi tudi prosti, ki si nas rešila, ko si sedem let molčala; pri Bogu ti hvala za tvojo krepost in pogumnost. Tukaj imaš pa tudi svoje tri dečke, katere ti je tvoja nevoščljiva tašča vzela in po vodi v zasmoljenih koških spustila, kakor Egipčanka Mozesa. Te smo oteli in tebi pa možu tvojemu prihranili«. Potem tudi žena pové, kako je mogla sedem let molčati, da je rešila svoje v volke uklete brate. In pové, kako je tašča izpred njenih očij jemala dečke. Kako je bila žalostna, in tudi kako jih je nje mož tako prisrčno ljubil in po njih žaloval. Potem so pa taščo na grmadi sežgali, da družega ni ostalo, kakor nekaj črnega pepela.

Drobne pesmi.

I.

Zbledél mi ráno je obráz,
Zmračíl se môj pogled,
Osúl mi je usóde mráz
Moj nežni, mladí cvet.

Trenótek le prisinil je
V srcé mi divní sèu,
Pa tudi tá izgínil je —
Moj zadnji list zelèn!

II.

Razpál bo hitro spomeník,
Na gróbu mi stojéč,
In jádu, ki ga nósím zdáj,
Sledú ne bode věč.

A vé, otožne pésémce,
Vé pričájte v spomin,
Da národa nesrečnega
Nesrečen bil sem sin.

Rádinski.